

SUOMEN
TIETOKIRJAILIJAT RY

TOIMINTAKERTOMUS 2020

TOIMINTAKERTOMUS 2020

Sisällys

PÄÄKIRJOITUS.....	3
SUOMEN TIETOKIRJAILIJAT RY:N TOIMINTA VUONNA 2020.....	5
JÄSENET.....	5
HALLINTO JA HENKILÖSTÖ.....	5
APURAHAT.....	8
PALKINNOT.....	9
VIESTINTÄ.....	11
KOULUTUS.....	12
JULKAISUT.....	13
TUTKIMUKSET JA KYSELYT.....	14
MESSUT JA TIETOKIRJATAPAHTUMAT.....	14
TALOUDELLINEN TOIMINTAKERTOMUS 2020.....	17
TULOSLASKELMA 2020.....	18

PÄÄKIRJOITUS

UUDEN EDESSÄ

Aloitin varsinaisesti toiminnanjohtajan tehtävässä vuoden 2020 alusta. Vähänpä tiesin vielä silloin, mitä oli tulossa. Educa-messut jäsentilaisuuksineen ehdimme toteuttaa tammikuussa, ja helmikuukin sujui vielä normaalisti: tapasin monia yhteistyötahoja tutustumisen merkeissä, ja ehdin käydä esittäytymässä yhdistyksen aluetilaisuuksissa Tampereella, Hämeenlinnassa ja Jyväskylässä. Mitä lähemmäksi tultiin maaliskuuta, sitä enemmän uutisissa alkoi toistua COVID-19. Maaliskuussa Suomeen julistettiin poikkeusolot, ja se vaikutti mullistavasti myös yhdistyksen toimintaan. Kun kokoontumisrajoitukset tulivat voimaan, yhdistyksen toimintasuunnitelma vuodelle 2020 meni käytännössä täysin uusiksi.

Tilaisuuksien ja tapahtumien suunnittelu alkaa hyvissä ajoin. Maaliskuusta 2020 lukien kirja-alan tilaisuuksia on suunniteltu pitkälti kahden vaihtoehdon periaatteella: livetapahtumana ja verkkotapahtumana. Koronapandemian vaiheita on ollut mahdotonta ennakoida kuukausia etukäteen, joten molempiin vaihtoehtoihin on täytynyt varautua. Yleensä tapahtumien järjestäjät ovat vahvistaneet vasta aivan viime hetkillä, millä tavoin tapahtuma pidetään vai siirtyykö tapahtuma seuraavaan vuoteen.

Yhdistyksen omia aluetilaisuuksia ei ole juurikaan voitu järjestää. Palkintojenjakoa ei ole voitu toteuttaa totutusti tapahtumien tai tilaisuuksien yhteydessä, vaan palkintojenjakotilaisuudetkin ovat siirtyneet verkkoon. Pienen osallistujamäärän turvin

palkintojenjaot on kuvattu koronaturvallisesti ja jaettu sitten verkkotallenteina. Suunnitellut lähikoulutukset jouduttiin siirtämään myöhemmin toteutettavaksi. Niiden sijaan aloimme järjestää koulutuksia erilaisista ajankohtaisista teemoista verkossa pidettävänä webinaareina. Aloitimme myös tietokirjailijoiden verkkolukupiirin sekä virtuaaliset tietokirjailijakahvit.

Fyysiset tapaamiset ovat olleet vähissä, mutta verkon kautta olemme pitäneet tiuhaan yhteyttä yhteistyötahoihimme niin kotimaassa kuin ulkomailla. Aktiivinen vaikuttamistyö on jatkunut myös etäajan. Olemme koko ajan välittäneet opetus- ja kulttuuriministeriölle tietoa mm. koronan vaikutuksista tietokirjailijoiden toimintaedellytyksiin.

Entä sitten toimiston työskentely? Suositusten mukaisesti toimiston henkilökunta on työskennellyt pääosin etänä. Työskentelytapojen osalta olemme tehneet ison digiloikan. Jaetut tiedostot pilvessä, Teams-puhelut, Zoom-tapaamiset ja pätkivät wifi-yhteydet ovat muodostuneet osaksi arkea, johon tuovat vaihtelua osallistujien uudet taustakuvat ja niistä viriävät keskustelut. Sopeutumista korona-ajan työskentelyyn on edistänyt erityisesti se, että yhdistyksen toimiston henkilökunta on osaavaa, sitoutunutta ja mukautumiskykyistä.

Yhdistyksen hallitus ja sen nimeämät toimikunnat ovat kokoontuneet etäyhteyksin. Myös yhdistyksen kokoukset toteutettiin etäkokouksina. Paljon on etätyöskentelyn myötä opittu, ja joitain toimintatapoja varmaan säilytämme senkin jälkeen, kun siirrymme pandemian jälkeiseen uuteen normaaliin.

Yhtä asiaa on kuitenkin erityisen ikävä: fyysisiä kohtaamisia. Toivotaan, että pääsemme pian tapaamaan toisiamme ihan livenä!

Sanna Haanpää
Toiminnanjohtaja
Suomen tietokirjailijat ry

SUOMEN TIETOKIRJAILIJAT RY:N TOIMINTA VUONNA 2020

JÄSENET

Yhdistykseen hyväksyttiin vuoden 2020 aikana 141 uutta jäsentä. Vuoden lopussa jäsenmäärä oli 3 215. Jäsenistä 52 % oli miehiä ja 48 % naisia. Seniorijäseniä oli 454.

HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen sääntömääräisten vuosikokousten järjestelyt olivat koronapandemian vuoksi poikkeukselliset. Väliaikaisesti voimassa oleva lainsäädäntö mahdollisti etäosallistumisen, vaikka asiasta ei olisi mainintaa yhdistyksen säännöissä. Yhdistyksen hallitus päätti, että vuoden 2020 kevät- ja syyskokoukseen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä. Koronatilanteen vuoksi yhdistyksen hallitus suositteli kummankin kokouksen osalta ensisijaisesti etäosallistumista.

Kevätkokous pidettiin 18.9.2020 etänä ja Helsingissä. Kokoukseen osallistui etänä 59 jäsentä, paikan päällä jäseniä oli 20. Yhdistyksen syyskokous pidettiin 14.11.2020 myös etänä ja Helsingissä. Kokoukseen osallistui etänä 91 jäsentä ja paikan päällä oli 19 jäsentä. Molemmissa kokouksissa sekä etäosallistujien että läsnäolijoiden oli mahdollista esittää puheenvuoroja ja äänestää.

Palaute kokousjärjestelyistä oli pääosin myönteistä, ja jäseniä osallistui runsaasti eri puolilta Suomea. Numeraalinen arvio kokouksen teknisestä toteutuksesta oli 4,4 asteikolla 1–5.

Syyskokouksessa valittiin yhdistykselle uusi puheenjohtaja ja uudet hallituksen jäsenet. **Markku Löytönen** oli toiminut puheenjohtajana sääntöjen salliman enimmäismäärän eli kolme kolmivuotiskautta. Puheenjohtajavaaliin oli neljä ehdokasta, joiden joukosta puheenjohtajaksi valittiin **Timo Tossavainen**.

Hallitus ja valiokunnat

Yhdistystä johtaa kymmenhenkinen hallitus. Puheenjohtajana toimi Markku Löytönen ja varapuheenjohtajana Tuula Uusi-Hallila. Hallituksen muut jäsenet vuonna 2020 olivat Markku Heikkilä, Mervi Holopainen, Elina Kahla, Päivi Kosonen, Kai Myrberg, Anne Mäntynen, Rainer Oesch ja Annamari Saure.

Suomen tietokirjailijat ry:n hallitus vuonna 2020

Ylhäällä vasemmalta Markku Löytönen, Tuula Uusi-Hallila, Markku Heikkilä. Mervi Holopainen (kuva Varpu Heiskanen / Itä-Suomen yliopisto) ja Elina Kahla. Alarivillä Päivi Kosonen (kuva Lea Froloff), Kai Myrberg, Anne Mäntynen, Rainer Oesch ja Annamari Saure.

Hallituksen apuna toimivat työvaliokunta ja talousvaliokunta. Toimikunnilla on tärkeä asema yhdistyksen toiminnassa. Jatkuvasti käynnissä olevia toimikuntia ovat aluetoimikunta, apurahatoimikunta ja palkintolautakunta. Lisäksi erilaisia työryhmiä käynnistetään tarpeen mukaan. Vuonna 2020 toimi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työryhmä. Sääntöjen mukaisesti yhdistyksellä on myös hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten valintaa valmisteleva vaalivaliokunta.

Yhdistys toimii valtakunnallisesti. 13 aluevastaavaa järjestävät tilaisuuksia eri puolilla Suomea yhdessä toimiston kanssa. Vuonna 2020 aluetilaisuuksia ehdittiin järjestää alkuvuodesta, mutta loppukevään suunnitellut tilaisuudet jouduttiin perumaan. Syksyllä pidettiin muutama aluetilaisuus verkossa, mutta muutoin aluetilaisuudet olivat pääosin tauolla.

Aluevastaavat muodostavat yhdistyksen **aluetoimikunnan**: puheenjohtajana Riitta Suominen (Pirkanmaa), Markku Heikkilä (Lappi), Petri Laukka (Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu), Markku Monni (Kanta-Häme), Anu Mustonen (Keski-Suomi), Ilkka Mäkelä (Etelä- ja Keski-Pohjanmaa), Terhi Pietiläinen (Päijät-Häme), Viljami Puustinen (Uusimaa), Lassi Saressalo (Lounais-Suomi), Ulla-Maija Sievinen (Kaakonkulma), Marja Simola (Pohjois-Karjala), Timo Tossavainen (Etelä-Savo), Kaija Vuorio (Pohjois-Savo).

Tilintarkastaja ja toiminnantarkastaja

Yhdistyksen tilintarkastaja oli KHT Arto Sopanen (varalla KHT Tero Paukku) ja toiminnantarkastaja Seppo Kinkki (varalla Karo Hämäläinen). Sopanen ja Kinkki tekivät vuotta 2018 koskevan tilintarkastuksen 24.4.2019.

Kirjanpitoasiat hoiti edellisvuosien tapaan Aallon Tilitoimisto Oy.

Toimisto

- Sanna Haanpää, toiminnanjohtaja
- Marianne Kuukka, järjestösihteeri
- Eveliina Laurila, tiedottaja
- Johanna Lipponen, osa-aikainen tapahtumatuottaja
- Satu Lundelin, lakimies
- Mikko Niemelä, osa-aikainen lakimiesharjoittelija
- Anne Rutanen, viestintäpäällikkö

Koronapandemia vaikutti toimiston henkilökunnan työskentelyyn huomattavasti. Kun pandemia alkoi, siirryimme etätöihin, ja sekä sisäiset että ulkoiset kokoukset hoidettiin etäyhteyksin. Työvälineet ja työskentelytavat muutettiin lähityöskentelystä etätyöskentelyyn soveltuviksi nopealla aikataululla.

Yhdistyksen toimisto sijaitsee osoitteessa Hietalahdenranta 15 A 8 1180 Helsinki. Koronan ja etätyösuosituksen takia toimiston palveluaikoja rajattiin. Lisäksi paikan päälle oli mahdollista tulla vain etukäteen sopimalla.

Neuvonta ja oikeusapu

Yhdistys antaa oikeudellista neuvontaa tekijänoikeudellisissa ja sopimusoikeudellisissa kysymyksissä. Neuvontaa annetaan myös verotukseen, sosiaaliturvaan ja yritystoimintaan liittyvissä asioissa silloin, kun ne liittyvät tietokirjailijan työhön.

Neuvomme yhdistyksen apurahoja hakevia ja tiedotamme myös muiden tahojen myöntämistä ajankohtaisista apurahoista.

APURAHAT

Yhdistys myönsi apurahoja luovaan tietokirjalliseen työskentelyyn vuoden 2020 aikana kahdesti. Maaliskuussa olivat haettavina apurahat puolivuotiseen työskentelyyn sekä lasten ja nuorten tietokirjojen, esikoistietokirjojen ja tietokirjakritiikien kirjoittamiseen. Syyskuussa olivat haussa apurahat luovaan tietokirjalliseen työskentelyyn. Apurahoja laitehankintaa, kirjahankkeeseen liittyvää matkaa ja koulutusta varten oli mahdollista hakea ympäri vuoden.

Apurahojen hakijoita oli kaikkiaan 1753. Apurahoja myönnettiin 856 hakijalle yhteensä yli 2,6 miljoonaa euroa.

Kevään apurahat	Hakemukset kpl	Myönnetyt apurahat kpl	Euroa	Myöntöprosentti
Puolivuotiset (12 000–13 000)	325	35	449 000	11 %
Esikoistietokirja 1 000–2 000	255	51	90 000	20 %
Lasten ja nuorten tietokirjat 2 000–3 500	42	20	59 000	48 %
Tietokirjakritiikki 750–1 500	52	28	31 750	38 %
YHTEENSÄ		134	629 750	

Syksyn apurahat				
YHTEENSÄ	805	493	1 899 500	61,2 %

Jatkuvahakuiset apurahat	Myönnetyt apurahat kpl	Euroa
Laitehankinta	211	134 211
Matka	17	11 890
Koulutus	1	95
YHTEENSÄ	229	146 196

KAIKKI APURAHAT YHTEENSÄ	856	2 675 446

PALKINNOT

Palkintolautakunta päätti vuonna 2020 Warelius-palkinnon ja Tietopöllö-palkinnon saajat. Hallitus päätti Tietokirjailijapalkintojen ja Oppikirjailijapalkintojen saajat.

- **Warelius-palkinnot** (à 12 000 euroa) saivat Esko Valtaoja ja Vivi-Ann Sjögren. Palkinnot jaettiin Vanhan kirjallisuuden päivät Youtubessa - tapahtumassa 26.6.2020.
- **Tietopöllö-palkinnon** (8 000 euroa) sai Laura Ertimo. Palkinto julkistettiin verkossa 2.12.2020.
- **Oppikirjailijapalkinnot** (à 8 000 euroa) saivat Petri Paavilainen, Marja Tihtarinen-Ulmanen ja Kirsi-Maria Vakkilainen. Palkinnot jaettiin Educa-messuilla Helsingissä 25.1.2020.
- **Tietokirjailijapalkinnot** (à 8 000 euroa) saivat Reijo Heikkinen, Kristiina Koivunen, Arto Mustajoki, Sirkka-Liisa Ranta ja Pekka Valtonen. Palkinnot jaettiin Helsingin Kirjamessut verkossa -tapahtumassa 24.10.2020.

Ylhäällä vasemmalta Tietokirjailijapalkitut Pekka Valtonen, Sirkka-Liisa Ranta, Arto Mustajoki, Kristiina Koivunen ja Reijo Heikkinen. Oikealla Warelius-palkittu Esko Valtaoja. Alarivillä vasemmalla Tietopöllö-palkittu Laura Ertimo (kuva Anna Autio), keskellä Warelius-palkittu Vivi-Ann Sjögren ja alhaalla oikealla Oppikirjailijapalkitut Kirsi-Maria Vakkilainen, Petri Paavilainen ja Marja Tihtarinen-Ulmanen.

Lisäksi yhdistys osallistui mm. seuraavien tietokirjapalkintojen rahoitukseen:

- **Tietokirjallisuuden Finlandia-palkinto**, joka on Suomen Kirjasäätiön hallinnoima palkinto, rahoitetaan tietokirjallisuuden kopiointikorvauksista. Palkinnon suuruus on 30 000 euroa, josta tekijäpuolen osuus on puolet.
- **J. A. Hollon palkinto** on Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton jakama palkinto, jonka suuruus on 10 000 euroa. Palkinto rahoitetaan tietokirjallisuuden kopiointikorvauksista.

VAIKUTTAMISTYÖ

Yhdistys vaikuttaa tietokirjailijoiden toimintaedellytyksiin liittyvään lainsäädäntöön niin kotimaassa kuin EU-tasolla yhteistyössä muiden järjestöjen, kuten tekijänoikeusjärjestö Sanaston ja tekijänoikeusjärjestö Kopioston, kanssa. Kansainvälistä vaikuttamistyötä tehdään erityisesti European Writers' Councilin kanssa.

Vuonna 2020 olimme mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön koronaselvitystyössä liittyen pandemian vaikutuksiin luovalla alalla. Lisäksi raportoimme osaltamme tietokirjailijoiden tilanteesta EWC:n koronaselvityksiin.

Vuonna 2020 annoimme lausuntoja näkövammaisille soveltuvien aineistojen tuottamisesta, Yleisradiosta annetun lain muuttamisesta sekä oppivelvollisuuslaista. Kaikki yhdistyksen antamat lausunnot ovat verkkosivuillamme.

KOTIMAINEN JA KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Yhdistys teki vuonna 2020 yhteistyötä useissa kirja-alan yhteisissä elimissä ja yhteistyöorganisaatioissa. Vuonna 2020 yhteistyö tapahtui pääosin etäyhteyksien avulla.

Kotimaassa tärkeitä yhteistyöorganisaatioita olivat muun muassa Kirjallisuuden tekijäjärjestöjen yhteistyöfoorumi, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen Kustannusyhdistys, Kopiosto, Sanasto, Lukukeskus sekä tekijöitä ja esittäviä taitelijoita edustavien järjestöjen yhteistyöelin Tekijäfoorumi, jonka työvaliokunnan työtä ajalla 23.5.2019–24.9.2020 koordinoi Suomen tietokirjailijat.

Ulkomailla yhteistyökumppaneita olivat muun muassa pohjoismainen kirjailijoiden ja kääntäjien neuvosto NFÖR, European Writers' Council EWC, International Authors Forum IAF ja Baltic Writers' Council BWC. Yhdistys osallistui aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön, ja edellä mainittujen organisaatioiden lisäksi tärkeää on yhteistyö erityisesti pohjoismaisten tietokirjailijajärjestöjen kanssa.

Lisäksi yhdistys oli mukana lisäksi noin 20 muun yhdistyksen ja järjestön toiminnassa.

VIESTINTÄ

Viestinnän vuosi 2020 oli koronapandemian vuoksi poikkeuksellinen. Työryhmien, kokousten, tapahtumien ja koulutusten siirtäminen verkkoon edellytti nopealla aikataululla uusien teknisten työkalujen ja viestintäjärjestelmien käyttöönottoa. Pandemiatilanteen ennakoimattomuus ja viime hetken muutokset tapahtumajärjestelyissä vaativat viestinnältä joustokykyä ja varautumista useisiin vaihtoehtoihin toteutustapoihin.

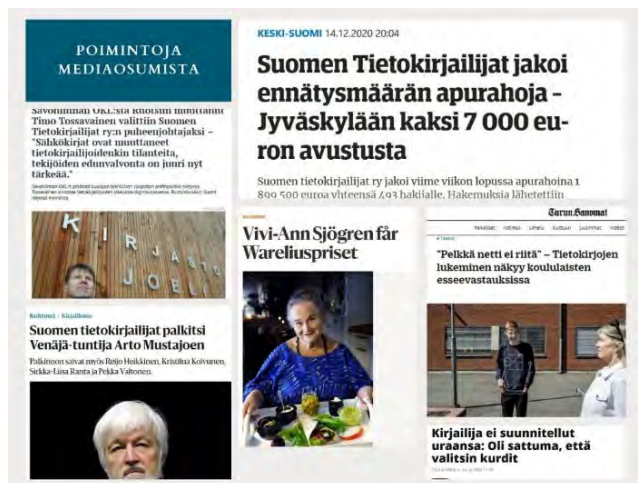
Viestinnän kanavat ja tunnusluvut

Yhdistys viesti jäsenilleen sähköisellä jäsenkirjeellä ja kaksi kertaa vuodessa lähetettävällä painetulla jäsentiedotteella. Medialle, yhteistyötahoille ja sidosryhmien edustajille tiedotettiin aktiivisesti yhdistyksen myöntämistä palkinnoista ja apurahoista sekä yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Ajankohtaisista asioista tiedotettiin myös verkkosivujen ja sosiaalisen median kautta.

Yhdistys lisäsi aktiivisuuttaan sosiaalisessa mediassa muun muassa maksetulla mainonnalla sekä lisääntyneillä julkaisumäärillä. Sosiaalisen median julkaisuja tehtiin yhteensä 670 kappaletta. Yhdistyksen seuraajien määrä kasvoi kaikissa sosiaalisen median kanavissa. Yhdistyksellä on julkinen Facebook-sivu ja vain jäsenille tarkoitettu Tietokirjailijat Facebookissa -ryhmä. Lisäksi yhdistyksellä on Twitter-tili, Instagram-tili ja LinkedIn-tili.

Yhdistyksen Faktahommissa-blogia jatkettiin vuonna 2020. Blogiin kirjoittavat tietokirjailijat ja tietokirjojen ystävät tietokirjallisuuden merkityksestä, sen tekemisestä, lukemisesta ja tietokirjallisuuden nykytilasta. Tekstit ilmestyvät joka toinen tiistai. Blogissa ilmestyi 26 kirjoitusta vuonna 2020, ja ne saivat runsaasti jakoja somekanavissa.

Yhdistys sai medianäkyvyyttä mm. puheenjohtajavaihdoksen, myönnettyjen apurahojen, palkintojen ja tietokirjastipendien myötä. Yhdistys lisäsi viestinnän näkyvyyden mittaamista ottamalla käyttöön Liana Monitor -mediaseurannan.

Viestinnän tunnuslukuja

	2016	2017	2018	2019	2020
Lähetetyt jäsenkirjeet	28	29	34	28	38
Lähetetyt aluekirjeet	79	80	101	130	38
Lähetetyt media-tiedotteet	33	47	36	45	26
Lähetetyt sidosryhmäkirjeet	2	5	9	11	10
Somepostaukset				630	670
Facebook-seuraajia	1352	1852	2203	2701	2899
Twitter-seuraajia	630	870	1369	1650	1906
Instagram-seuraajia	254	501	822	1020	1390
LinkedIn					47
Verkkosivujen kävijämäärät				70 224	72 884

Yhdistyksen verkkosivuilla oli vuonna 72 884 kävijää. Suosituimmat sivut ovat apurahoihin liittyvät sivut, etusivu, yhteystiedot, asiantuntijahaku, kunnianloukkukseen liittyvä teksti sekä sivu tietokirjallisuuden lajeista.

KOULUTUS

Vuodelle 2020 oli suunniteltu pääosin lähikoulutuksia, joten koronan takia koulutussuunnitelma meni kokonaan uusiksi. Lähikoulutusten sijaan jäsenille alettiin järjestää webinaareja, joita yhdistys ei ollut aiemmin järjestänyt.

Vuodelle 2020 oli suunniteltu uusi, kolmen viikonlopun Tietokirjailijan kurssi 2, jonka tarkoitus oli syventää Tietokirjailijan kurssi 1:lla käytyjä sisältöjä. Tietokirjailijan kurssi 2:n ensimmäinen kurssiviikonloppu ehdittiin pitää helmikuussa ennen koronapandemian leviämistä. Kurssi siirrettiin pidettäväksi loppuun myöhemmin.

Vuoden 2020 aikana pidettiin viisi webinaaria, joihin ilmoittautui 470 jäsentä. Webinaarit saivat hyvää palautetta, jossa kiitettiin erityisesti koulutusten sisältöä ja sitä, että koronankin aikana oli mahdollista osallistua koulutuksiin mistä tahansa.

Vuoden 2020 webinaarit:

- Tietokirjallisuuden vienti
- Arkistojen salat
- Tutkimuksesta tietokirjaksi
- Tietokirjallisuutta selkokielellä
- Tietokirjallisuuden kerronnallisuus

JULKAISUT

Vuonna 2020 yhdistys julkaisi kaksi tietokirjavinkkikatalogia.

Tietokirjoja alakouluun! Lukuvinkejä alakouluun ja esiopetuksen julkistettiin Educa-messuilla 2020. Katalogin kokosivat tutkija Ilona Lindhin johdolla Maarit Krok, Sara Matrone, Reeta Vornanen ja Anniina Ylinen, ja esipuheen on kirjoittanut humanistisen tiedekunnan dekaani Pirjo Hiidenmaa. Katalogi on sarjassaan toinen alakouluun ja esiopetukseen suunnattu tietokirjallisuusvihkonen.

Tietokirjoja kouluun! Lukuvinkejä yläkouluun ja toiselle asteelle -lukuvinkkikatalogi ilmestyi lokakuussa 2020. Katalogin kokosivat Meri-Tuuli Auer, Ida Lowndes ja Anne Mäntynen, joka on kirjoittanut katalogin esipuheen. Katalogi on sarjassaan kolmas yläkouluun ja toiselle asteelle suunnattu tietokirjallisuusvihkonen.

Katalogit olivat jaossa painettuina versioina ja verkkoversioina yhdistyksen kotisivuilla. Kirjastojen oli mahdollista tilata molempien katalogien painettua versiota, ja katalogeja postitettiin runsaasti kirjastoihin eri puolille Suomea. Monet kirjastot hyödynsivät katalogia yhteistyössä lähikoulun kanssa. Alakoulun katalogia oli myös jaossa Educa-messuilla, joilla sitä jaettiin runsaasti.

Lisäksi julkaisimme oppaan tietokirjallisuuden viennistä. *Rajatonta tietoa – eli miten viedä suomalaista tietokirjallisuutta ulkomaille* -opas julkistettiin kesäkuussa 2020. Oppaan on kirjoittanut kirjallisuusagentti Urpu Strellman. Opas on luettavissa verkossa.

Yhdistyksen julkaisut ovat luettavissa Suomen tietokirjailijoiden verkkosivuilla osoitteessa

www.suomentietokirjailijat.fi/medialle/julkaisut.

TUTKIMUKSET JA KYSELYT

Suomen tietokirjailijat teetti kaksi sähköistä kyselytutkimusta jäsenilleen vuonna 2020.

Lokakuussa 2020 toteutettiin jäsenkysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Kysely oli osa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa laativan työryhmän työskentelyä. Kyselyyn vastasi 577 jäsentä.

Marraskuussa 2020 yhdistys toteutti yhteistyössä sananvapausjärjestö Suomen PENin kanssa kyselyn tietokirjailijoiden ja tutkijoiden kohtaamasta häirinnästä. Kyselyyn vastasi 643 jäsentä.

MESSUT JA TIETOKIRJATAPAHTUMAT

Korona vaikutti voimakkaasti vuodelle 2020 suunniteltuihin kirjallisuustapahtumiin. Tapahtumien ohjelmasisältöjen suunnittelu ja muut järjestelyt oli tehtävä normaaliin tapaan etukäteen mutta laajemmin eri vaihtoehdot huomioiden, koska tapahtumien toteutuminen ja toteutumistapa varmistuivat vasta tapahtumien kynnyksellä.

Osa tapahtumista siirrettiin supistettuna verkkoon, kuten tietokirjapäivä Volter Kilpi Kustavissa -tapahtumassa, Sastamalan Vanhan kirjallisuuden päivät ja Helsingin Kirjamessut. Osa tapahtumista peruuntui kokonaan, kuten Turun Kirjamessut, Jyväskylän Kirjamessut ja Tampereen Kirjafestarit. Suurin osa kokonaan peruuntu-neista tapahtumista siirrettiin vuodelle 2021.

Turun Kirjamessujen ajankohtaisteemana vuonna 2020 piti olla Tiedon murros. Teemaan liittyvää ohjelmaa suunniteltiin yhteistyössä eri tahojen kanssa runsaasti. Kun messut peruuntuivat, osa ohjelmasta siirtyi toteutettavaksi vuonna 2021.

Olimme mukana seuraavissa tapahtumissa:

- Tieteiden yön Tiedekirjaraati 9.1.2020
- Educa-messut 24.–25.1.2020
- Vanhan kirjallisuuden päivät verkossa 26.–27.6.2020
- TIETOKIRJA.FI-päivä Volter Kilpi Kustavissa -kirjallisuusviikolla 17.7.2020
- Runokuun Tietokirjaraati 21.8.2020
- Helsingin Kirjamessut verkossa ja Suunnista kirjaan -tapahtuma 22.–25.10.2020

Kuvia Educa-messuilta, Tieteiden yöstä, Elämäni tietokirjat -haastattelun kuvaukset ja Runokuusta:

Kuva vasemmalla ylhäällä: Educa-messujen osastolla Sanna Haanpää (vas.), Markku Löytönen, Satu Lundelin, Anne Rutanen, Tuula Uusi-Hallila ja Marianne Kuukka. Kuva oikealla ylhäällä: Tieteiden yön Tiedekirjaraadin tuomareina olivat Paula Havaste (vas.), Mikko Pelttari, Markku Ojanen ja Maija Aksela. Alarivin kuvassa vasemmalla Karo Hämäläinen haastattelee Jarkko Niemistä (vas.). Alarivin kuvassa oikealla Runokuun Tietokirjaraadissa Katleena Korteso, Kasper Strömman, Kaarina Hazard, Janne Käpylehto, Mikko Mattlar ja Tiina Sarja. Juontajana Vesa Rantama.

Uusia tapahtumia verkkoon: virtuaaliset tietokirjailijakahvit ja verkkolukupiiri

Järjestimme webinaarien lisäksi myös muita uusia tapahtumia verkossa. Kohtaamisen tarpeeseen järjestimme mm. virtuaalisia tietokirjailijakahveja, joissa jäsenten oli mahdollista keskustella vapaamuotoisesti verkossa heitä askarruttavista aiheista vertaistuen hengessä. Kahveilla keskustelua veti aina vaihtuva yhdistyksen luottamushenkilö.

Uusi tapahtumakonsepti oli myös tietokirjailijoiden verkkolukupiiri, joka käynnistyi syksyllä 2020. Hallituksen jäsenen, kirjallisuusterapeutti Päivi Kososen vetämässä lukupiirissä luettiin ajankohtaista tietokirjallisuutta ja keskusteltiin kirjan herättämistä ajatuksista. Jokaiseen kertaan sisältyi myös reflektiivistä kirjoittamista, jonka tarkoitus on jäsentää ja syventää omaa ajattelua. Verkkolukupiiri jatkui keväälle 2021.

Tietokirjailijavierailut

Suomen tietokirjailijat ry rahoitti kevään ja syksyn 2020 aikana yhteensä 40 tietokirjailijavierailua lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin. Koronapandemian vuoksi suurin osa kevään 2020 vierailuista siirrettiin syksylle 2020 tai peruttiin. Syksyn 2020 vierailujen osalta suositeltiin vaihtoehdoksi myös virtuaalivierailua, johon tarjottiin toimistolta tukea toteutukseen. Osa kouluista järjesti virtuaalivierailun itse.

Verkkototeutus mahdollisti tietokirjailijan vierailun myös sellaisiin kouluihin, joihin lähivierailu on pitkien matkojen takia hankala järjestää. Vierailijoina pystyi nyt myös olemaan sellaisia tietokirjailijoita, jotka eivät tee lähivierailuja.

Vierailukohteiksi valituille oppilaitoksille lähetettiin Lauri Jäntin säätiön taloudellisella tuella viisi vierailevan tietokirjailijan teosta tutustuttavaksi etukäteen. Vierailukoulut sijaitsivat eri puolilla Suomea.

Toteutimme myös tietokirjailijavideoita yhteistyössä Lauri Jäntin säätiön kanssa. Videoilla tietokirjailijat kertovat tietokirjailijan työstään. Videoiden ohien tuotettiin myös valmiita kysymyksiä ja tehtäväpaketteja. Videoita ja tehtäviä jaettiin eri oppiaineiden opettajille.

Kirjastovierailut

Kouluvierailuiden lisäksi yhdistys järjesti 20 lasten ja nuorten tietokirjailijoiden vierailuja kirjastoihin 18.9.2020. Pandemiatilanne vaikutti myös kirjastovierailuihin: osa toteutettiin virtuaalisesti ja muutama jouduttiin perumaan. Kirjastovierailuja oli ympäri Suomea, ja ne tavoittivat laajasti peruskoululaisia.

Tietokirjastipendit

Keväällä 2020 oli haussa 100 tietokirjastipendiä. Stipendit olivat sadan euron arvoisia lahjakortteja kirjakauppaan, ja ne jaettiin koulujen kevätjuhlassa opettajien tekemien esitysten perusteella. Saajina olivat peruskoulun päättöluokan oppilaat ja toisen asteen opiskelijat. Stipendit jaetaan yhteistyössä Lauri Jäntin säätiön kanssa.

Koronan takia stipendejä ei haettu yhtä paljon kuin aiempina vuosina, ja myönnettujen stipendien määrä jäi alhaisemmaksi. Vajaus johtui todennäköisesti siitä, että pandemian kuormittamilla opettajille ei ollut resursseja hakea stipendejä. Myönnettyt stipendit olivat palautteen mukaan kuitenkin saajilleen erityisen tärkeitä poikkeuksellisena keväänä.

TALOUDELLINEN TOIMINTAKERTOMUS 2020

Yhdistyksen taloutta ja sijoitustoimintaa hoiti vuonna 2020 yhdistyksen taloudenhoitaja, toiminnanjohtaja Sanna Haanpää, joka raportoi yhdistyksen talousvaliokunnalle ja hallitukselle.

Korona ei heijastunut negatiivisesti yhdistyksen Kopiostolta saamiin kopiointikorvauksiin. Suomen tietokirjailijat ry sai Kopiostolta kopiointikorvauksia poikkeuksellisesti lähes 3,6 miljoonaa euroa eli noin 1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2019. Pääasiallinen syy poikkeuksellisen suuriin korvauksiin oli se, että Kopiosto nopeutti korvausten maksatusta ja siirtyi maksamaan kopiointikorvaukset pääosin jo niiden keruuvuonna eikä vasta keruuvuotta seuraavana vuonna. Korvausten 1 miljoonan euron kasvusta noin 800 000 euroa johtuu maksatuskäytännön nopeutuksesta ja on kertaluonteista. Vuonna 2021 yhdistyksen kopiointikorvaukset tulevat olemaan merkittävästi pienemmät kuin vuonna 2020.

Korona on vaikuttanut monen yhdistyksen jäsenen työskentelyyn ja taloudelliseen tilanteeseen. Yhdistyksen jäsenmäärä ja jäsenmaksutulo pysyivät kuitenkin suurin piirtein samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Jäsenmäärä oli yli 3 200 ja jäsenmaksutuloloja kertyi 237 000 euroa.

Yhdistys sai valtionavusta 45 000 euroa, sijoitustuottoja 10 000 euroa ja koulutus- tuottoja 5 800 euroa. Yhdistyksen maksulliset koulutukset, kuten Tietokirjailijan kurssi, on pyritty pitämään edullisina jäsenille. Webinaarit ovat olleet maksuttomia.

Yhdistyksen suurin menoerä on henkilöstökulut, ja niiden osalta pysyttiin budjetoidussa. Monien kuluerien osalta korona vaikutti menoja alentavasti. Erityisesti matka- ja kokouskulut olivat merkittävästi budjetoitua alhaisemmat.

Yhdistys maksoi vuonna 2020 ennätysmäärän apurahoja eli lähes 2,7 miljoonaa euroa, mikä on 200 000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Apurahojen lisäksi kopiointikorvauksilla rahoitettiin palkintoja. Kopiointikorvauksia käytettiin myös koulutukseen, neuvonta-, asiantuntija- ja lakimiespalveluihin, julkaisu- ja tiedotustoimintaan, tutkimuksiin ja selvityksiin, kirjamesukuluihin ja kansainväliseen toimintaan. Kopioston kollektiivikorvausten käyttöohjeen mukaisesti korvausvaroja voidaan siirtää myöhempää käyttöä varten tilanteessa, jossa korvaustaso äkillisesti muuttuu, kuten yhdistyksen saamien korvausten osalta tilanne oli vuonna 2020.

Tietokirjallisuuden edistämiskeskus on Suomen tietokirjailijat ry:n hallinnoima rahasto, joka tukee tietokirjallisuuden alaan liittyvää yleishyödyllistä toimintaa. Se sai valokopiointikorvauksia vuonna 2020 141 000 euroa. Varoista rahoitettiin Warelius-palkinnot sekä eräitä muita palkintoja. Edistämiskeskuksen varoilla on rahoitettu koululaisten kirjamesutapahtumia sekä TIETOKIRJA.FI -tapahtumia, joita kaikkia ei koronatilanteen takia päästy toteuttamaan normaalilaajuudessa. Tietokirjallisuuden edistämiskeskuksen tulos oli näin ollen 63 000 euroa ylijäämäinen.

SUOMEN
TIETOKIRJAILIJAT RY

Suomen tietokirjailijat ry on tieto- ja oppikirjailijoiden edunvalvontajärjestö. Se edistää suomalaista tietokirjallisuutta, valvoo tietokirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa.

Yhdistys on perustettu vuonna 1983, jolloin Tietokirjailijain Liitto ja Oppikirjantekijät ry yhdistettiin yhdeksi järjestöksi. Yhdistykseen kuuluu muun muassa yleisten tietokirjojen, oppikirjojen, oppaiden, sanakirjojen ja tietokirja-artikkeleiden kirjoittajia.

Suomen tietokirjailijat ry:n toimintaa johtaa kymmenhenkinen hallitus, jonka jäsenet valitaan kolmivuotiskausiksi syyskokouksessa. Perustoimintaa hoitaa seitsemän työntekijän toimisto yhdessä hallituksen, toimikuntien ja työryhmien kanssa.

Suomen tietokirjailijat ry

Hietalahdenranta 15 A 8, 00180 Helsinki

p. 09 4542 250

toimisto@suomentietokirjailijat.fi

www.suomentietokirjailijat.fi

Suomen tietokirjailijat

@Tietokirjailija

@tietokirjailijat